

Hyväksytty HRI-ohjausryhmässä 3.2.2017

Helsinki Region Infoshare -palvelu TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2017

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Yhteenveto.....	3
1.1.	Palvelun tilannekatsaus.....	3
1.2.	Palvelun toimintamalli	4
1.3.	Talousarvio 2017 ja taloussuunnitelma 2018	5
2.	Vuoden 2017 toiminta osa-alueittain.....	7
2.1.	Tiedon tuottaminen	7
2.2.	Tiedon avaaminen	9
2.3.	Tiedon jakelu.....	11
2.4.	Tiedon hyödyntäminen	12
2.5.	Viestintä.....	14
2.6.	Juridiikka.....	17
2.7.	Yhteistyö muiden tietoa avaavien ja hyödyntävien toimijoiden kanssa.....	18
2.8.	Palvelun hallinta ja ylläpito.....	20

1. Yhteenveto

1.1. Palvelun tilannekatsaus

Helsinki Region Infoshare (HRI) -palvelu käynnistyi vuonna 2010 projektiluontoisena ja syksyllä 2012 pääkaupunkiseudun kaupungit hyväksyivät HRI-palvelun toiminnan vakiinnuttamista ja ylläpitoa koskevan pääsopimuksen sekä rahoitussopimuksen, jotka tulivat voimaan vuoden 2013 alusta alkaen.

Vuonna 2017 HRI jatkaa toimintaansa osana pääkaupunkiseudun kaupunkien virastojen normaalia toimintaa. Tiedon avaamista ja julkaisua tukevat HRI-toiminnot ovat Helsingin kaupungin tietokeskuksen vastuulla ns. clearing house -toimintona. HRI-palvelun clearing housen keskeinen tehtävä on tukea HRI:hin kuuluvia kuntia tiedon avaamisessa, julkaisemisessa ja hyödyntämisessä.

HRI:n ydintoimintoihin kuuluvat www.hri.fi-verkkopalvelun ylläpitäminen ja ylläpidon edellyttämä välttämätön kehittäminen. Isompi kehittäminen tapahtuu erillisin päätöksin ja erillisin sopimuksin rahoituksineen. Osaksi Helsingin kaupungin toimintaa vakiintunut clearing house -toiminto tarjoaa HRI-palvelun osapuolille (tällä hetkellä neljä kaupunkia) ohjaus- ja tukipalveluita. HRI:hin kuuluvat kunnat sitoutuvat tiedon avaamiseen ja julkaisemiseen ja huomioivat tiedon avaamisen kuntansa tietotekniikkaohjelmissa tai vastaavissa.

HRI-verkkopalvelusta avoimet tietoaaineistot löytyvät helposti ja nopeasti. Tietoaaineistot ovat hyödynnettävissä koneluettavassa muodossa ja maksuttomasti. Verkkosivuilla on myös ohjeita tiedon avaamiseen ja hyödyntämiseen.

Vuonna 2017 HRI auttaa pääkaupunkiseudun kaupunkeja uusien tietoaaineistojen avaamisessa sekä huolehtii, että jo avatut tietoaaineistot pysyvät ajan tasalla. Samalla tehdään yhteistyötä valtion ja muiden kuntien (erityisesti ns. kuutoskaupunkien 6Aika-ohjelman) kanssa tietovarantojen avaamisessa ja yhteentoimivuuden edistämässä. Avaamisen lisäksi edistetään datan hyödyntämistä niin kaupungin toimijoiden kuin muiden potentiaalisten hyödyntäjätahojen kanssa.

Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat mukana Suomen kuuden suurimman kaupungin yhteisessä 6Aika-ohjelmassa (www.6aika.fi). 6Aika-ohjelmaan kuuluvan Avoin data ja rajapinnat -kärkihankkeen tavoitteena on edistää datapohjaisen liiketoiminnan edellytyksiä. Kärkihankkeessa tehtävien data-avausten, hyödyntämis- ym. toimien tulee hyödyttää erityisesti yrityskenttää. Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat rekrytoineet 6Aika-rahoituksen avulla työntekijöitä edistämään näitä asioita. 6Aika-ohjelmaan sisältyy avoimen datan lisäksi myös kaksi muuta painopistettä: avoimet innovaatioalustat ja avoin osallisuus.

1.2. Palvelun toimintamalli

HRI-palvelua kehitetään ja toteutetaan edelleen HRI-toimintamallin mukaisiin osa-alueisiin jaoteltuina.

Kuva 1. HRI-toimintamalli.

Vuoden 2017 toimintaa on kuvattu osa-alueittain toimenpide-ehdotuksineen tarkemmin luvussa 2.

1.3. Talousarvio 2017 ja taloussuunnitelma 2018

Vuonna 2017 HRI-palvelua rahoittavat pääkaupunkiseudun kaupungit yhteensä 60 000 eurolla. Tästä Helsingin rahoitusosuus on 50 % (30 000 e), Espoon 27,2 % (16 320 e), Vantaan 21,8 % (13 080 e) ja Kauniaisten 1 % (600 e). Lisäksi osaa HRI:n kehittämistoimista voidaan mahdollisesti rahoittaa ns. 6Aika Avoin data - kärkihankkeen rahoituksella.

Helsingin kaupunki suorittaa sopimusten mukaisesti osan rahoitusosuudestaan työnä. Tämän työn määrä voi vastata enintään 35 prosenttia Helsingin kaupungin rahoitusosuudesta HRI-palvelun ylläpidon aikana. Kaupungit ovat sitoutuneet osoittamaan HRI-palvelun ylläpitovaiheeseen henkilötöpanosta vuosittain seuraavasti: Helsinki 24 htkk, Espoo 12 htkk, Vantaa 12 htkk ja Kauniainen 2 htkk.

HRI-palvelun kehittämistyölle voidaan 6Aika-ohjelman lisäksi hakea mahdollisuuksien mukaan lisärahoitusta myös muista ulkopuolisista rahoituslähteistä kuten EU:n Horizon 2020 -ohjelmasta.

Pääkaupunkiseudun kaupunkien HRI-palvelulle osoittama kokonaisrahoitus kattaa HRI-verkkopalvelun ylläpidosta ja jatkokehittämisestä sekä viestinnästä ja hyödyntämistoimista aiheutuvia kuluja.

Mahdollisista suurista kehityshankkeista ja niiden rahoituksesta voidaan tarvittaessa sopia erikseen omalla sopimuksella.

Vuoden 2017 talousarvio on kuvattu taulukossa 1.

Taulukko 1. HRI-palvelun budjetti vuonna 2017 ja taloussuunnitelma vuodelle 2018.

Tulot

Kaupunki	TA2017 (€)	TS2018 (€)
Helsinki	30 000	30 000
Espoo	16 360	16 360
Vantaa	13 040	13 040
Kauniainen	600	600
Yhteensä	60 000	60 000

Menot

Kustannuslaji	TA2017 (€)	TS2018 (€)
Projektinhallinta ja konsultointi	5 000	<i>v. 2018</i>
Helsingin kaupungin tietokeskus	5 000	<i>allokoidaan myöhemmin</i>
Tiedon avaaminen ja jakelu	40 000	
Tekninen konsultointi ja verkkopalvelun kehittäminen	35 000	
Hri.fi:n ylläpito ja datastoren käyttö	5 000	
Tiedon hyödyntäminen	5 000	
Sovelluskisojen, hyödyntämisprojektien ym. sponsorointi	4 000	
Kehittäjäyhteistyö	1 000	
Viestintä	7 000	
Sisällöntuotanto (verkkosivu, some)	4 000	
Muut viestintätoimet	3 000	
Muut kulut	3 000	
Matkustus, kokoukset jne.	3 000	
Yhteensä	60 000	60 000

2. Vuoden 2017 toiminta osa-alueittain

2.1. Tiedon tuottaminen

HRI-palvelun keskeinen tehtävä on toimia ns. clearing housena. Käytännössä HRI-väki ohjeistaa ja avustaa tiedon tuottajia tuottamaan koneluettavaa ja kuvailtua dataa, jotta se on tietoteknisesti helposti saavutettavissa ja hyödynnettävissä.

Pääkaupunkiseudun kaupungit vastaavat omalla tavallaan tiedonhallinnastaan, mutta HRI tukee sitä osaltaan, jotta tietoa saataisiin julkisilta osiltaan jakoon avoimena datana. Tiedonhallinta tarkoittaa tiedon keräämistä, organisointia ja tallentamista siten, että tieto saadaan tarkoituksenmukaisesti ja hallitusti käyttöön. Tiedonhallinnassa huomioidaan mm. tiedon omistajuus, tiedon käytön vastuut, tiedon käytettävyys ja luettavuus, tiedon saatavuus ja luovuttaminen sekä kysymykset tietoturvasta ja tietosuojasta.

HRI edistää yhdessä kaupunkien tietotekniikan ja tietohuollon kanssa myös tietoaineistojen yhteensopivuutta, tiedon harmonisointia ja rationalisointia sekä avoimien rajapintojen rakentamista jo tietojärjestelmän hankintavaiheessa. HRI tekee tiivistä yhteistyötä tietotekniikasta ja it-kokonaisarkkitehtuurista vastaavien, avoimen ohjelmistokehityksen toimijoiden sekä 6Aika-ohjelman toimijoiden kanssa. Asiassa on tärkeää tehdä yhteistyötä myös valtionhallinnon kanssa kuntien ja valtion välillä tapahtuvan tietotuotannon ja tiedon välityksen osalta sekä seurata kansallisen palveluväylän etenemistä kaupunkien vinkkelistä. Lisäksi on syytä seurata valtion Yhteisen tiedon hallinta (YTI) -hanketta, jossa mm. luodaan yhteinen tiedon hallintamenetelmä sekä yhteentoimivuuden menetelmiä ja välineitä (lisätietoja <https://wiki.julkict.fi/julkict/yti/yit-projektiryhma>) sekä Kuntatieto-ohjelma.

Hyvä tapa edesauttaa em. toimien toteutumista on vahvistaa kaupunkien IT-hankintaosaamisen vahvistamista näiden asioiden tiimoilta. Lisäksi on tärkeää tuottaa ja jakaa tietoa jo kehitettyjen ja käyttöönotettujen standardien kuten ISO 37120 -standardin mukaisesti (<http://open.dataforcities.org/>).

Toimenpide-ehdotus

Tiivistetään yhteistyötä kaupunkien it-kokonaisarkkitehtuurista ja tiedonhallinnasta vastaavien kanssa huomioiden samalla valtion toimenpiteet kutsumalla heidät ohjausryhmän kokoukseen tai erilliseen kokoukseen

Aikataulu:	Vuoden 2017 aikana
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi, kaupunkien it-kokonaisarkkitehtuuri- ja tiedonhallintavastaavat
Kustannusarvio:	Virkatyönä
Mittarit:	Tiedonhallinta vahvistunut

Toimenpide-ehdotus**Vahvistetaan kaupunkien työntekijöiden IT-hankintaosaamista**

Aikataulu: 1-2 koulutusta vuoden 2017 aikana
Vastuuhenkilöt: HRI-tiimi, avoimen ohjelmistokehityksen väki
Kustannusarvio: Virkatyönä
Mittarit: Koulutusta järjestetty

Toimenpide-ehdotus**Kokeillaan uudenlaisia tiedon tuotantotapoja kuten sensorit tai joukkoistaminen**

Aikataulu: Vuoden 2017 aikana
Vastuuhenkilöt: 6Aika-toimijat, avoimen ohjelmistokehityksen väki, FVH
Kustannusarvio: Virkatyönä, 6Aika
Mittarit: Tietämys kasvanut, kokeiluja tehty

2.2. Tiedon avaaminen

HRI-palvelun keskeisenä tavoitteena on saada lisää pääkaupunkiseudun kaupunkien toimijoita tiedon avaajiksi ja huolehtimaan avattavien ja jo avattujen tietoaaineistojen laadusta ja jatkuvuudesta. Samalla huolehditaan metatietojen yhtenäisyydestä, mikä on edellytys tietovarantojen tehokkaalle hallinnalle ja hyödyntämiselle. Mahdollisuuksien mukaan harmonisoidaan avattuja ja avattavia tietoaaineistoja muiden kaupunkien kanssa.

HRI:n toimintamalli (kuva 1) kuvaa yksinkertaistetusti HRI:n roolin pääkaupunkiseudun kaupunkien tiedon tuotanto- ja jakeluprosessien eri vaiheissa. Toimintamallin toimivuus ja tuloksellisuus edellyttävät pääkaupunkiseudun kaupungeilta riittävää henkilöresursointia ja -vastuutusta sopimusten mukaisesti.

Kaupunkikohtaisesti toiminta pitää sisällään mm.:

- tietoaaineistojen ja tiedontuotantoprosessien kartoitusta yhteistyössä kaupungin IT-kokonaisarkkitehtuurin kanssa
- tiedontuottajien opastamista
- tietoaaineistojen muokkausta julkaisukuntoon
- metatietojen määrittelyä
- viestintää tehdyistä avauksista hyödyntämistapauksineen ja tulevista toimista

Toimintaan sisältyy tietoaaineistojen kuratointi eli aineistosisältöjen ylläpitoon ja päivityksiin liittyvät toimenpiteet, joilla varmistetaan tietoaaineistojen eheys ja käytettävyys.

Tähän liittyviä toimenpiteitä on kuvattu luvussa 2.8. Palvelun hallinta ja ylläpito.

Tietoaaineistojen avaamisessa ja avaamisprosessin jatkuvuuden varmistamisessa on tunnistettu erinäisiä teknisiä, hallinnollisia, juridisia ja osaamiseen liittyviä haasteita. Jotta datan avaamisprosessi saadaan jouhevaksi ja aidosti osaksi kaupunkien normaalia toimintaa, tulee haasteisiin aktiivisesti etsiä ratkaisukeinoja ja toteuttaa ratkaisuja käytännössä.

Pääkaupunkiseudun kaupungit tuottavat ja keräävät suuria määriä dataa. Kaupunkien tietoaaineistojen kokonaisuuden hahmottamista sekä niiden avaamisen suunnittelua ja seurantaan helpottavat osaltaan kaupunkien tietojärjestelmä- tai sovelluslistaukset, mahdolliset tietovarantokuvaukset sekä organisaatiokuvaukset, joita on tarkoitus hyödyntää niin HRI- kuin 6Aika-toiminnassa.

Dataa avataan yhä useammin avoimien ohjelmointirajapintojen kautta. Tämä on järkevää monessa mielessä ja palvelee erityisesti ohjelmistokehittäjiä. Samalla tulee kuitenkin huolehtia rajapintojen selkeästä ja johdonmukaisesta dokumentaatiosta verkossa. Lisäksi rajapinnan kautta saatavilla olevaa tietosisältöä tulisi mahdollisuuksien mukaan olla saatavilla myös tiedostolatauksina.

Toimenpide-ehdotus

Selkeytetään ja kuvataan pääkaupunkiseudun kaupunkien datan avaamisen prosessi ja resursointi

HRI-palvelu on ollut osa pääkaupunkiseudun kaupunkien toimintaa vuodesta 2014 alkaen. Datan avaamisen toimintamallia, datojen jakelutapoja ja resursointia on tärkeää selkeyttää, jotta toiminta olisi vahvemmin osa kaupunkien normaalitoimintaa.

Aikataulu:	kevään 2017 aikana
Vastuuhenkilöt:	HRI-ohjausryhmä, PKS-kaupunkien avoimen datan yhteyshenkilöt
Kustannusarvio:	Virkatyönä
Mittarit:	Prosessi kuvattu ja resursoitu riittävästi

Toimenpide-ehdotus

Edistetään yhtenäisiä data-avauksia datanavaussuunnitelmien ja datatoiveiden pohjalta

Niin HRI-palvelun kuin 6Aika-hankkeenkin resurssit ovat rajalliset, joten toiminnassa on tarpeen tehdä priorisointia aktiivisesti edistettävien data-avausten osalta. Tavoitteena on avata mahdollisimman yhtenäistä ja selkeästi hyödyntämispotentiaalia omaavaa dataa pääkaupunkiseudulta. 6Aika-hankkeen tarjoamia resursseja kohdennetaan erityisesti liiketoimintapotentiaalisiin data-avauksiin ja hyödyntämistoimiin.

Vuonna 2017 pyritään edistämään erityisesti paikkatietoaineistojen ja selkeästi hyödyntämispotentiaalia omaavien datojen avautumista. Kiinnostavia teemoja voisivat olla esimerkiksi kaupunkiympäristö, kulttuuri, muuttoliike, joukkoliikenne (mm. Länsimetro), robotiikka, identiteetti ja tasa-arvo. Lisäksi huomioidaan kaupunkien johdon näkemyksiä hyödyllisistä ja avattavissa olevista tietoa-aineistoista.

Vuodelle 2017 priorisoidut data-avaukset kuvataan yhteiselle Trello-pohjalle. Tämän on tarkoitus ohjata datanavaamisresurssien kohdentamista. Listattujen datojen lisäksi priorisoidaan HRI:n käyttäjien toivomien datojen avaamista.

Aikataulu:	vuoden 2017 aikana
Vastuuhenkilöt:	HRI-ohjausryhmä, PKS-kaupunkien avoimen datan yhteyshenkilöt
Kustannusarvio:	Virkatyönä
Mittarit:	Data-avaukset priorisoitu ja kuvattu sekä resursoitu

Toimenpide-ehdotus

Päivitetään HRI:ssa olevat Helsingin kaupungin datojen metatiedot ja muut mahdolliset tietosisällöt kaupungin organisaatiouudistuksen johdosta

Aikataulu:	touko-kesäkuu 2017
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi
Kustannusarvio:	Virkatyönä
Mittarit:	Tiedot päivitetty

2.3. Tiedon jakelu

Tiedon jakelulla tarkoitetaan tässä yhteydessä hri.fi-verkkopalvelukokonaisuutta, sen ylläpitoa ja jatkokehittämistä. HRI:n ylläpidosta ja jatkokehittämisestä vastaa Helsingin kaupungin tietokeskus yhteistyössä Helsingin kaupungin avoimen ohjelmistokehityksen kumppanikoodareiden kanssa tietokeskuksen ja HRI-ohjausryhmän määrittelemien toimeksiantojen pohjalta. Verkkopalvelun ylläpitoa ja jatkokehitystä koskeva sopimus ulkoisen palveluntarjoajan kanssa päättyi lokakuussa 2016.

6Aika Avoin data ja rajapinnat -hankkeessa luodaan kevään 2017 aikana uudelle dataportaalille koodipohja, jota kuka tahansa taho voi jatkossa vapaasti hyödyntää. Uusi dataportaali-koodipohja tulee olemaan käyttöön otettavissa vuoden 2017 aikana. HRI-ohjausryhmän tulee päättää, siirretäänkö nykyinen hri.fi-verkkopalvelu uudelle koodipohjalle. Uusi koodipohja helpottaisi hri.fi-verkkopalvelun ylläpitoa ja jatkokehitystä nykytilanteeseen verrattuna. Siirron lisäksi tulee ratkaista, tullaanko hri.fi-verkkopalvelua jatkossa ylläpitämään ja jatkokehittämään kaupungin omin voimin vai ulkoisen palveluntarjoajan toimesta.

Verkkopalvelukokonaisuuden ylläpitoon ja jatkokehitykseen vuodelle 2017 varataan 40 000 euroa, jolla katetaan mm. verkkopalvelun perusylläpidosta, datastore.hri.fi-pilvipalvelusta sekä mahdollisesta siirrosta ja jatkokehitystoimista syntyvät kulut. Mahdollista siirtoa ja jatkokehitystöitä pyritään rahoittamaan mahdollisuuksien mukaan 6Aika Avoin data -kärkihankkeen resurssein. Jatkokehitysehdotuksia ovat mm. CKANin päivitys, datanhaun edistäminen, Finto-ontologian hyödyntäminen, sovellusgallerian kehittäminen, avoimien rajapintojen käyttäjähallinta, metatietojen tarjoaminen koneluettavassa muodossa sekä karttakäyttöliittymä paikkatietoaineistojen ja tilastojen esikatseluun.

Toimenpide-ehdotus

Päätös www.hri.fi -verkkopalvelun koodipohjan vaihtamisesta ja siitä seuraavista toimenpiteistä

Aikataulu:	helmi-elokuu 2017
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi, HRI-ohry
Kustannusarvio:	kustannusarvio auki, hyödynnetään mahdollisesti 6Aika-rahoitusta
Mittarit:	Päätetty verkkopalvelun koodipohjasta ja tehty tarvittavat toimet.

Toimenpide-ehdotus

Päätös www.hri.fi -verkkopalvelun ylläpidosta ja mahdollisista jatkokehityksistä

Aikataulu:	vuoden 2017 aikana
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi, HRI-ohry, avoimen ohjelmistokehityksen väki
Kustannusarvio:	kustannusarvio auki

Mittarit: Verkkopalvelun ylläpito kestäväällä pohjalla, tarvittavia kehitystoimia tehty.

Toimenpide-ehdotus

Palkataan ohjelmointitaitoinen asiantuntija auttamaan rajapinta-avauksissa sekä www.hri.fi -verkkopalvelukokonaisuuden ylläpitoon ja kehittämisen liittyvissä tehtävissä

Aikataulu: kesä-joulukuu 2017
 Vastuuhenkilöt: HRI-tiimi, HRI-ohry
 Kustannusarvio: EUR 35000 (palkkakulut seitsemältä kuukaudelta)
 Mittarit: Saatua konkreettista tukea verkkopalvelukokonaisuuden ylläpitoon ja kehittämiseen sekä rajapinta-avauksiin.

2.4. Tiedon hyödyntäminen

HRI-palvelu edistää tiedon avaamisen lisäksi mahdollisuuksiensa mukaan myös tiedon hyödyntämistä. Keskeisin tehtävä on viestiä mahdollisille hyödyntäjätahoille avattavista ja jo avatuista aineistoista ja niiden hyödyntämismahdollisuuksista. Lisäksi HRI-palvelu osallistuu ja tukee tiedon hyödyntämistä yhteistyössä ao. kumppaneiden kanssa esim. tapahtumien yhteydessä tai muutoin.

6Aika Avoin data ja rajapinnat -kärkihankkeen yhteisövästava edistää osaltaan datojen hyödyntämistä erityisesti yrittäjien, yritysten ja yrittäjähenkisten keskuudessa pääkaupunkiseudulla. Tämä työ tukee vahvasti HRI:n toimintaa avoimen datan liiketoiminnan edistämisen osa-alueella.

Toimenpide-ehdotus

Järjestetään kehittäjätilaisuuksia

Jatketaan kehittäjäyhteistyötä datojen hyödyntämisen edistämiseksi järjestämällä tietyn teeman ympärillä kaikille avoimia Helsinki Loves Developers avoimen datan avoimia konttoreita kerran kuukaudessa. Lisäksi HRI on mahdollisuuksien mukaan mukana muissa kehittäjätilaisuuksissa ja hackathoneissa.

Aikataulu: Tammikuu – joulukuu 2017
 Vastuuhenkilöt: HRI-tiimi, kaupunkien tietohallinto, avoimen ohjelmistokehityksen tiimi sekä viestintä, FVH
 Kustannusarvio: Virkatyönä, pienet tarjoilukulut (osittain 6Aika-toimintaa)
 Mittarit: Kehittäjätilaisuuksia järjestetty.

Toimenpide-ehdotus

Tuetaan datojen hyödyntämistä sponsoroinnein

Tuetaan pääkaupunkiseudun kaupunkien avaamien datojen hyödyntämistä esim. sponsoroimalla avoimen datan kilpailuja tai muita tapahtumia.

Aikataulu:	2017
Vastuhenkilöt:	HRI-ohjausryhmä
Kustannusarvio:	EUR 4000
Mittarit:	Tietoaineistojen hyödyntämistä sponsoroitu.

Toimenpide-ehdotus

Vahvistetaan pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opettajakuntien avoimen datan osaamista, jotta opiskelijat oppivat hyödyntämään avointa dataa harjoitus- tai opinnäytetöissään ja työurallaan.

Selvitetään pääkaupunkiseudun korkeakoulujen (kuten Metropolia AMK, Haaga-Helia AMK, Laurea AMK, Aalto Yliopisto, Helsingin yliopisto) ja mahdollisten muiden relevanttien koulutusinstituutioiden keskeiset kontaktit ja yhteistyömahdollisuudet sekä toteutetaan yhteistyötoimia mahdollisuuksien mukaan.

Aikataulu:	Tammi-joulukuu 2017
Vastuhenkilöt:	HRI-tiimi
Kustannusarvio:	Virkatyönä
Mittarit:	Sovelluksia, työkaluja, visualisointeja, analyysijä, dataa käytetty osana harjoitus- tai lopputöitä.

Toimenpide-ehdotus

Kootaan verkkosivuille näkymä erilaisista datojen hyödyntämistyökaluista esimerkkeineen.

Edistetään avoimen datan hyödyntämistä tarjoamalla näkymä erilaisiin hyödyntämistyökaluihin kuten tiedon analysointiin ja visualisointiin.

Aikataulu:	2017
Vastuhenkilöt:	HRI-tiimi, 6Aika
Kustannusarvio:	Virkatyönä, mahdollisesti EUR 2000
Mittarit:	Datojen hyödyntämistyökaluja ja -esimerkkejä on kuvattu verkkosivuille.

2.5. Viestintä

HRI-palvelun viestintää toteutetaan erikseen laadittavan viestintäsuunnitelman mukaisesti.

HRI:n keskeisiä asiakkaita ovat julkisen tiedon tuottajat tai kerääjät eli pääkaupunkiseudun kaupunkien virastot tai toimialat ja niiden alaiset osastot. Lisäksi keskeisiä tahoja ovat sekä palvelun omistajat eli pääkaupunkiseudun kaupunkien kaupunginjohtajat (johtoryhmä) ja ohjausryhmä että tiedon hyödyntäjät kuten sovelluskehittäjät ja opetus- ja tutkimustahot, kuntalaiset, yritykset ja lehdistö datajournalismin kannalta.

Viestintä on kaksisuuntaista. Toisaalta HRI:n tavoitteena on välittää keskeisille kohderyhmille tietoa HRI-palvelussa avatuista ja hyödynnetyistä dataseteistä sekä toisaalta vastaanottaa palautetta ja toiveita datoihin liittyen. Viestintä pitää sisällään eri viestintäkanavien (kuten uutiset, ohjeistukset, haastattelut) sisällöntuotannon, tarvittavat käännöstyöt ja julkaisun.

HRI-palvelun ensisijaisia viestintävälineitä ovat verkkosivu (www.hri.fi) eri kieliversioineen, Facebook-sivu (www.facebook.com/helsinkiregioninfoshare), Twitter (@HRInfoshare), kerran kuukaudessa julkaistava sähköinen uutiskirje, Slidesharessa jaettavat PowerPoint-esitykset sekä tuoreimpana LinkedIn. Lisäksi on olemassa esittelymateriaaleja suomeksi ja englanniksi, esittelyvideo (suomi, ruotsi ja englanti) sekä kaksi roll-upia, avaimenperiä ja tarroja. Tarvittaessa tuotetaan muutakin viestintämateriaalia. Lisäksi tarpeen mukaan annetaan haastatteluja tai kirjoitetaan juttuja muihin viestintäkanaviin.

HRI-palvelu järjestää tai osallistuu erilaisiin tapahtumiin esitellen avointa dataa, HRI-toimintaa ja avoimen datan hyödyntämismahdollisuuksia.

Keskeisimpiä vuonna 2017 toteutettavia toimenpiteitä ovat:

Toimenpide-ehdotus

Laaditaan viestintäsuunnitelma ja tuotetaan sen mukaisesti eri viestintäkanaviin sisältöä, kuten uutisia, blogikirjoituksia, ohjeita ja haastatteluja sekä kerran kuukaudessa uutiskirje. Panostetaan kiinnostavaan uutisointiin ja selvitetään relevantit jakelukanavat.

Aikataulu:	2017, jatkuva (viestintäsuunnitelman mukaisesti)
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi, kaupunkien HRI-vastaavat, tietokeskuksen tiedottajat, kaupunkien viestintävastaavat, ulkopuoliset asiantuntijat
Kustannusarvio:	virkatyönä, ostopalveluna, 4000 EUR
Mittarit:	Relevanttia sisältöä tuotettu, hyvää palautetta.

Toimenpide-ehdotus

Järjestetään tietoaaineistojen avaamista ja hyödyntämistä tukevia infotilaisuuksia pääkaupunkiseudun kaupunkien työntekijöille.

Aikataulu:	2017, jatkuva (viestintäsuunnitelman mukaisesti)
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi ja kaupunkien HRI-vastaavat
Kustannusarvio:	virkatyönä, enintään EUR 500 tarjoilukuluja / vuosi
Mittarit:	Järjestetty infotilaisuuksia, joihin osallistunut tietoaaineistojen avaamisen kannalta keskeisiä henkilöitä. Saadaan lisää uusia datan avauksia ja edistetään hyödyntämistä.

Toimenpide-ehdotus

Järjestetään pääkaupunkiseudun kaupunkien työntekijöille datan avaamista ja hyödyntämistä tukevia koulutustilaisuuksia.

Aikataulu:	2017, jatkuva (viestintäsuunnitelman mukaisesti)
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi ja kaupunkien HRI-vastaavat, kumppanikoodarit, Oiva Akatemia
Kustannusarvio:	Maksuton PKS-kaupunkien työntekijöille.
Mittarit:	Koulutustilaisuuksia on järjestetty. Niihin on osallistunut organisaatioiden tietoaaineistojen avaamisen kannalta keskeisiä henkilöitä. Palaute koulutuksesta on vähintään hyvä. Saadaan lisää datan avauksia ja hyödyntämistä.

Toimenpide-ehdotus

Osallistutaan Suomi 100 vuotta -juhlavuoden ohjelmaan

Toteutetaan markkinointimielessä näyttävä visualisointi tms., joka kuvaa pääkaupunkiseudun kasvua, muuttoliikettä ja muutosta yleensä menneen 100 vuoden aikana avoimia tietoaaineistoja hyödyntäen. Mahdollisuuksien mukaan dataa voisi kerätä myös joukkoistamalla. Tempauksen tarkoituksena on edistää tietoisuutta avoimesta datasta ja sen hyödyllisyydestä, datojen hyvästä laadusta ja pitkistä aikasarjoista sekä datanlukutaidosta.

Aikataulu:	maalis-kesäkuu 2017
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi, kaupunkien HRI-vastaavat, viestintä
Kustannusarvio:	virkatyönä ja ostopalveluna, EUR 2000
Mittarit:	Visualisointi toteutettu ja viestintää harjoitettu.

Toimenpide-ehdotus

Kerätään käyttäjäpalautetta ja huomioidaan se toiminnan kehittämisessä

Aikataulu:	2017, jatkuva
Vastuhenkilöt:	HRI-tiimi ja kaupunkien HRI-vastaavat, viestintä
Kustannusarvio:	virkatyönä
Mittarit:	Palautetta kerätty ja hyödynnetty toiminnan kehittämisessä.

2.6. Juridiikka

Tietoaineistojen avaamisessa huomioitavien lainsäädännöllisten seikkojen osalta hyödynnetään kaupunkien oikeuspalvelujen asiantuntemusta. Lisäksi aiheen tiimoilta tehdään yhteistyötä kansallisella tasolla niin valtion kuin muiden kuntien kanssa erityisesti 6Aika-yhteistyössä. Vuonna 2017 ajankohtainen asia on EU:n uuden tietosuoja-asetuksen toimeenpano, mikä edellyttää vielä täsmentämistä käytännön tasolla.

Toimenpide-ehdotus

Selvitetään EU:n tietosuoja-asetuksen mahdollinen vaikutus tiedon avaamiseen jatkossa

Selvitetään asiaa yhteistyössä erityisesti kaupunkien oikeuspalveluiden kanssa. Yhteistyötä tehdään myös 6Aika-kaupunkien, valtion ja Kuntaliiton kanssa.

Aikataulu:	kevään 2017 aikana
Vastuuhenkilöt:	HRI-ohjausryhmä, PKS-kaupunkien avoimen datan yhteyshenkilöt ja oikeuspalvelut
Kustannusarvio:	Virkatyönä
Mittarit:	Asetuksen vaikutus selvitetty ja tarpeen mukaan huomioitu avaamisprosessissa

2.7. Yhteistyö muiden tietoa avaavien ja hyödyntävien toimijoiden kanssa

HRI-palvelun keskeisiä sidosryhmiä ovat:

- Pääkaupunkiseudun kaupunkien johto, tietohallinto, viestintä ja hallintokunnat sekä yrityspalvelut
- Forum Virium Helsinki (FVH)
- Pääkaupunkiseudun ulkopuolella olevat suuret kaupungit, erityisesti Tampere, Turku ja Oulu (ns. kuutoskaupungit)
- Valtio, erityisesti valtiovarainministeriö ja Valtori: JulkICT-toiminta ja avoimen datan ohjelma avoindata.fi -dataportaaleineen
- Tilastokeskus
- Sitra
- Kehittäjät ja kehittäjäyhteisöt kuten Helsinki Loves Developers, järjestöt ja vastaavat toimijat, kuten Open Knowledge Finland (OKF) ja mahdolliset muut tiedon avaamista edistävät järjestöt
- Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset
- Kuntaliitto ja Kuntaliiton tietoyhteiskuntaryhmä
- Media datajournalismin osalta
- Yritykset esimerkiksi sovellusten osalta (erityisesti 6Aika-toimenpiteet)
- Kansainväliset verkostot ja toimijat kuten Eurocities, Open and Agile Smart Cities (OASC), Open Data Institute (ODI)

Toimenpide-ehdotus

Tehdään tiivistä yhteistyötä ns. kuutoskaupunkien kesken 6Aika-ohjelman avoin data ja rajapinnat -osa-alueella.

Tavoitteena edistää datan avaamista ja hyödyntämistä jakaen oppeja ja kehittämällä toimintatapoja erityisesti datojen harmonisoinnin, rajapintojen standardisoinnin, dataportaalin kehittämisen, viestinnän ja hyödyntämisen edistämisen osalta.

Aikataulu:	2017
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi, 6Aika-toimijat, FVH
Kustannusarvio:	Virkatyönä ja 6Aika-rahoituksella
Mittarit:	Yhteistyötoimia tehty.

Toimenpide-ehdotus

Arvioidaan nykyiset kumppanuudet ja rakennetaan tarpeen mukaan uusia kumppanuuksia.

Tiedon avaamisen ja hyödyntämisen kentässä toimii lukuisia toimijoita. HRI:n on tärkeää rajallisten resurssien johdosta tunnistaa keskeisimmät sidosryhmät ja panostaa niihin päästääkseen toiminnassaan eteenpäin. Selvitetään nykytilanne sekä päivitetään ja täydennetään sidosryhmäluettelo tarpeen mukaan.

Aikataulu: 2017
 Vastuuhenkilöt: HRI-tiimi, 6Aika-toimijat
 Kustannusarvio: Virkатыönä
 Mittarit: Arviointi ja tarvittava päivitys tehty.

Toimenpide-ehdotus

Viestitään pääkaupunkiseudun kaupunkien uusille valtuutetuille avoimen datan mahdollisuuksista ja toiminnasta.

Kesällä 2017 aloittavat uudet kaupunginvaltuutetut, joiden on tärkeää olla ajan tasalla avoimen datan mahdollisuuksista ja toiminnasta. Viestintää heille asiasta sopivia viestintäkanavia hyödyntäen.

Aikataulu: Syksy 2017
 Vastuuhenkilöt: HRI-tiimi, kaupungin hallinto ja viestintä
 Kustannusarvio: Virkатыönä
 Mittarit: Viestintätoimia tehty.

Toimenpide-ehdotus

Tehdään VM:n kanssa yhteistyötä tiedon jakeluun ja hyödyntämiseen liittyen.

Aikataulu: 2017, jatkuva
 Vastuuhenkilöt: HRI-tiimi, kaupunkien tietohallinto
 Kustannusarvio: Virkатыönä.
 Mittarit: Jaetaan tietoa HRI:n kehittämistoimista ja hyödynnetään valtion kehitystoimia mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan.

Toimenpide-ehdotus

Tutustutaan muissa maissa käynnissä oleviin avoimen datan toimiin niitä hyödyntäen sekä jaetaan tietoa omista suunnitelmista ja kokemuksista.

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyöverkostoihin ja -hankkeisiin. Mahdollisia yhteistyötahoja ovat mm. Eurocities-verkosto ja sen jäsenkaupungit, Open and Agile Smart Cities OASC -verkosto, Euroopan Komission innovaatiotoimi ja Open Data Institute ODI.

Aikataulu: 2017
 Vastuuhenkilöt: HRI-tiimi, kaupunkien HRI-vastaavat, kv-vastaavat
 Kustannusarvio: Virkатыönä, mahdollisia matkakuluja.
 Mittarit: Yhteydenotot ja tapaamiset sekä mahdolliset yhteistyötoimenpiteet eri toimijoiden kanssa.

2.8. Palvelun hallinta ja ylläpito

HRI-palvelu on toiminut vuodesta 2014 alkaen ns. ylläpitotilassa HRI:n pääsopimuksen mukaisesti. Pääkaupunkiseudun kaupunginhallituksissa 2012 tehtyjen päätösten mukaisesti HRI huolehtii avattavien tietoaaineistojen jatkuvuudesta ja laadusta sekä tukee julkisen sektorin osapuolia tiedon avaamisessa. HRI:n ns. clearing house -toiminto on ollut Helsingin kaupungin tietokeskuksen vastuulla. Helsingin kaupungin organisaatio uudistuu 1.6.2017 alkaen ja tietokeskus lakkaa olemasta, jolloin HRI-palvelu siirtyy Helsingin kaupunginkanslian alaisuuteen.

Palvelun hallinta ja ylläpito sisältävät muun muassa palvelun rahoittamisen, mahdollisten osaprojektien käynnistämisen, avoimen tiedon periaatteiden noudattamisen tietotuotannossa, kaupunkikohtaisten vastuuhenkilöiden nimeämisen sekä toimintamallin toteuttamiseen kohdennettujen henkilötyökuukausien hyödyntämisen sovitulla tavalla. Ylläpitovaiheessa kaupungit ovat sitoutuneet osoittamaan HRI-palveluun henkilötyöpanosta vuosittain seuraavasti: Helsinki 24 htkk, Espoo 12 htkk, Vantaa 12 htkk ja Kauniainen 2 htkk.

Em. kaupunkien HRI-henkilötyökuukaudet mahdollistavat mm. seuraavat toimet: kaupungin tiedontuottajien opastus, tietoaaineistojen muokkaus julkaisukuntoon, metatietojen määrittely sekä viestintä data-avauksista, niiden hyödyntämisestä ja tulevista toimista. Avauksia suunnitellaan kartoittaen tietoaaineistoja ja tiedontuotantoprosesseja mm. IT-kokonaisarkkitehtuuritoimijoiden kanssa. Samalla organisaatioita kannustetaan yhteistyöhön muiden kuntien ja toimialojen välillä.

Avoimen tiedon toimintamalli on osa em. kaupunkien normaalitoimintaa ja siten tärkeää sisältyä kaupunkien tietotekniikkaohjelmiin tai vastaaviin linjauksiin (esim. Helsingissä asia on sisällytetty kaupungin tietotekniikkaohjelmaan 2015-2017 ja Strategiaohjelmaan 2013-2016).

HRI:n operatiivista toimintaa ohjaa ohjausryhmä, joka linjaa, ohjaa, seuraa ja arvioi HRI:n toimintaa. Toimenpiteiden toimeenpanossa ja seurannassa hyödynnetään eri työkaluja (mm. Trello ja Slack). Lisäksi toimintaa itsearvioidaan säännöllisesti.

Toimenpide-ehdotus

HRI-palvelun toimintaa seurataan relevantein seurantaindikaattorein.

Vuodesta 2014 alkaen seurantaindikaattoreina on ollut käytössä data-avaukset (kaupungeittain ja virastoittain) sekä syntyneiden sovellusten määrä. Päivitetään seurantaindikaattorit mahdollisuuksien mukaan palvelemaan paremmin toiminnan mittaamista. Lisäksi hyödynnetään Google Analytics -dataa ja samalla otetaan huomioon myös www.avoindata.fi -palvelun kautta tehdyt lataukset.

Aikataulu:	Jatkuva
Vastuuhenkilöt:	HRI-tiimi, kaupunkien tietohallinto
Kustannusarvio:	Virkatyönä.
Mittarit:	Toimintaa seurataan relevantein mittarein.